

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania B. S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15
grudnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 sierpnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 14 sierpnia 2019 r., III AUa (...) oddalił apelację B. S. (wnioskodawczynie) od wyroku Sądu Okręgowego w L. z 3 kwietnia 2019 r., V U (...) oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w L. (organ rentowy) z 24 sierpnia 2017 r., odmawiającej wnioskodawczynie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że na okoliczność oceny stanu zdrowia wnioskodawczynie Sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z czterech opinii biegłych z zakresu gastroenterologii, ortopedii, neurologii, angiochirurgii, psychiatrii, psychologii oraz medycyny pracy. Biegli ci sporządzili opinie zarówno indywidualne, jak i zespołowe. Wnioski z tych opinii nie wskazywały, by wnioskodawczynie była całkowicie niezdolna do wykonywania jakiejkolwiek pracy a tym bardziej pracy zgodnej z doświadczeniem zawodowym lub wykształceniem. Sąd drugiej instancji,

po dokonaniu oceny opinii biegłych, uznał, że nie zachodzi potrzeba powołania kolejnych biegłych do oceny stanu zdrowia wnioskodawczynie.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) wnioskodawczynie zaskarżyła skargą kasacyjną w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie art. 385 w związku z art. 386 § 4 k.p.c.; art. 385 w związku z art. 386 § 4 i art. 233 § 1 k.p.c., w szczególności przez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z opinii zespołu biegłych specjalistów, który w sposób kompleksowy oceniłby dysfunkcje organizmu występujące u wnioskodawczynie; a także naruszenie art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wnioskodawczynie powołała się na jej oczywistą zasadność, gdyż stan jej zdrowia *prima facie* wskazuje, że jest ona niezdolna do pracy nie tylko w wyuczonym ale również w jakimkolwiek zawodzie, ponieważ posiada schodzenia o charakterze neurologicznym, psychiatrycznym, okulistycznym, ortopedycznym, naczyniowym, a mając na uwadze stan jej zdrowia oraz wiek i predyspozycje psychofizyczne nie jest w stanie uzyskać kwalifikacji do wykonywania pracy w innych zawodach.

W dalszej kolejności wnioskodawczynie powołała się na potrzebę rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych: „a) czy w toku postępowania o przyznanie renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy sąd zobowiązany jest ustalać, czy z uwagi na stan zdrowia wnioskodawcy może on wykonywać prace w swoim zawodzie, czy też może wykonywać inny zawód po przekwalifikowaniu się, a jeżeli tak, to czy sąd powinien wskazać – tak w orzeczeniu merytorycznym, jak i określając tezę dowodową dla biegłych lekarzy poszczególnych specjalności – jaki zawód może wykonywać, jakie kwalifikacje musi zdobyć wnioskodawca, a także czy z uwagi na jego stan zdrowia, zdolność psychofizyczne oraz wiek uzyskanie nowych kwalifikacji jest uzasadnione, b) czy ocena niezdolności do pracy osoby wnioskującej o przyznanie renty dokonuje się jedynie w oparciu o opinie biegłych, czy też powinna być ona dokonywana w oparciu o całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności o dokumentację medyczną dostarczoną przez wnioskodawcę, c) czy w sytuacji gdy wnioskodawca cierpi na szereg schorzeń różnego typu i dla każdego z nich biegli lekarze odpowiednich specjalności stwierdzają, że wnioskodawca jest osobą częściowo niezdolną do

pracy, to czy koniecznym jest dopuszczenie dowodu z opinii zespołu biegłych, w tym z zakresu medycyny pracy, dla oceny, czy wszystkie występujące u wnioskodawcy schorzenia nie skutkują w rezultacie całkowitą niezdolnością do wykonywania jakiejkolwiek pracy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawczyni nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy wyjaśnić, że za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością, którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). W przypadku gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest występujące w sprawie zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie zachodzi ona, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Ponadto, zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne

uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie, jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, a które pokrywają się z podstawami skargi kasacyjnej i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575). Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Tymczasem w niniejszej sprawie we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania postawiono trzy problemy, które nie zostały zakotwiczone w żaden sposób w treści przepisów prawa stanowiących podstawy skargi kasacyjnej. Już ta okoliczność uzasadnia odmowę przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skoro skarga jest szczególnego rodzaju, nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, służącym rozwojowi prawa.

Niezależnie od powyższego w dotychczasowym orzecznictwie rozstrzygnięto już, że decydujące znaczenie dla prawidłowego zastosowania w sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy przepisów prawa materialnego ma dokonanie niezbędnych ustaleń faktycznych, to jest wyjaśnienie, czy wnioskodawca jest osobą niezdolną do pracy. Ustalenie tej okoliczności wymaga zaś wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c., posiadanych przez biegłych lekarzy specjalności właściwych do oceny stanu zdrowia ubezpieczonych z punktu widzenia możliwości wykonywania zatrudnienia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2007 r., I UK 304/06, LEX nr 898844; z dnia 8 maja 2008 r., I UK 356/07, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 234; z dnia 5 czerwca 2008 r., III UK 9/08, LEX nr 494139; z dnia 3 września 2009 r., III UK 30/09, LEX nr 537018; z dnia 15 września 2009 r., II UK 1/09, LEX nr 574538; z dnia 13 października 2009 r., II UK 106/09, LEX nr 558589; z dnia 12 stycznia 2010 r., I UK 204/09, LEX nr 577813). Samodzielność sądu w zakresie dokonywania ustaleń wymagających wiadomości specjalnych jest więc w sprawach tego rodzaju znaczenie ograniczona, zaś dokumentacja medyczna przedstawiona przez wnioskodawcę w toku postępowania sądowego może jedynie stanowić część materiału, na podstawie którego zostanie oceniony stan jego zdrowia przez biegłych powołanych przez sąd.

W dalszej kolejności należy zwrócić uwagę, że w utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że ocena niezdolności do pracy osoby, u której stwierdzono różnorodne schorzenia wymaga łącznej opinii biegłych lekarzy sądowych, która powinna też uwzględniać wpływ tych schorzeń na zdolność do dotychczasowego zatrudnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1994 r., II URN 12/94, OSNAPIUS 1994 nr 4, poz. 71; z dnia 5 marca 1997 r., II UKN 11/97, OSNAPIUS 1997 nr 22, poz. 444; z dnia 10 czerwca 1997 r., II UKN 156/97, OSNAPIUS 1998 nr 9, poz. 276 - notka; uzasadnienie wyroku z dnia 10 lutego 2000 r., II UKN 399/99, OSNAPIUS 2001 nr 15, poz. 497; z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 149/04, LEX nr 602672). W przypadku stwierdzenia różnych schorzeń przez biegłych różnych specjalności zasadą jest potrzeba sporządzenia przez nich opinii łącznej bądź konieczność powołania biegłego z zakresu medycyny pracy, który dokona całościowej oceny wpływu wszystkich zidentyfikowanych schorzeń oraz stopnia ich nasilenia i wpływu na niezdolność do wykonywania pracy. Jednak zasada ta nie ma bezwzględnego charakteru, gdyż jej zastosowanie uzależnione jest od okoliczności faktycznych konkretnej sprawy, w szczególności zaś treści i zakresu zgromadzonych w sprawie opinii, „historii” ubezpieczeniowej oraz kwalifikacji ubezpieczonego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2015 r., I UK 430/14, LEX nr 1809930; z dnia 25 kwietnia 2017 r., II UK 192/16, LEX nr 2312023). Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego nie wymagają bowiem, aby biegli zawsze składali w takich przypadkach jedną wspólną opinię ani zawsze w takiej sytuacji wypowiedział się biegły z zakresu medycyny pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2017 r., I UK 465/16, LEX nr 2428813). Tymczasem w stanie faktycznym niniejszej sprawy powołano biegłych różnych specjalności oraz dodatkowo lekarza medycyny pracy.

Ustosunkowując się z kolei do przywołanej w rozpoznawanej sprawie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, należy stwierdzić, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego przesłanka ta wynika zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie

kwalifikowane (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 Nr 20, poz. 494, z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 Nr 18, poz. 437, z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 Nr 6, poz. 100, czy wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Przy czym podkreślić trzeba, że w judykaturze przyjmuje się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 Nr 13, poz. 230, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wskazano żadnego przepisu, który miałby zostać naruszony w taki sposób przez Sąd drugiej instancji, a jedynie przedstawiono ocenę stanu faktycznego (stanu zdrowia) z perspektywy wnioskodawczynie, odmienna od oceny dokonanej przez Sady orzekające w niniejszej sprawie, zwłaszcza zaś Sąd drugiej instancji w ramach kształtowania podstawy faktycznej orzeczenia. Argumentacja ta – dotycząca kwestii wymagających wiadomości specjalnych – nie nawiązuje do utrwalonych w orzecznictwie przesłanek uznanie skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną na etapie przedsądu.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

